

LA LLACUNA DE LA GELTRÚ

*Ferran Sanz Lou
Xavier Sorní Esteva*

Resum:

Es dona a conèixer un lloc anomenat La Llacuna en el segle XV en el terme de la Geltrú.

Mots clau:

La Llacuna del terme de la Geltrú, La Llacuna de l'antic terme de Cubelles.

Se sap que antigament, en els segles XIII i XIV, a l'antic terme de Cubelles, que comprenia també Vilanova, hi havia un lloc anomenat Ça Llacuna. D'aquest topònim fins ara només se'n poden oferir dues referències documentals. La més antiga és la carta-pobla de Vilanova de Cubelles, datada el 27 de juliol de 1274, un passatge de la qual diu textualment: "... *damus et concedimus universis et singulis hominibus venientibus ad populandum ad populationem Ville Nove in termino de Cubellis iuxta Guialtrudem vel ad aliam populationem que sit iuxta mare in termino de Cubellis, in loco vocato Ça Lacuna...*". El segon document, datat el 1357 i referenciat per Baucells i Reig, correspon a la dotació per part de Francesc d'Olivera, rector de Cubelles, d'unes rendes a l'altar de Sant Miquel de la capella de Sant Antoni de Vilanova. Aquestes rendes eren sobre terres de secà i de regadiu, la majoria situades en els llocs de La Llacuna, Aderró i Cap-estany¹. Ni l'un ni l'altre document permeten determinar on era exactament aquest lloc anomenat Ça Llacuna². Aquesta és una qüestió que amb estricte rigor històric resta encara per resoldre, malgrat rotundes afirmacions d'alguns autors com Avinyó i Andreu³, Virella i Bloda⁴ i Font i Rius, i la hipotètica existència de documents i mapes concloents⁵.

En el terme de la Geltrú a mitjans del segle XV hi havia també un lloc anomenat La Llacuna. Ho acredita un document de venda d'una peça de terra en el terme de la Geltrú datat el 20 de desembre de 1457. El venedor era Antoni Bertran, pagès de la Geltrú, i el comprador Joan Clariana, carnisser de Vilanova. El preu fou de 10 lliures i el comprador, cada any, per Sant Pere i Sant Fèlix, havia de pagar 5 quartans d'ordi a Na Marió, vídua de Climent Font de Vilanova. Aquesta terra era un establiment del castlà del castell de la Geltrú sense pagar censos.

El més interessant del document és que situa la peça de terra en el lloc dit "*la lacuna prop l'estan*", afrontant a "*solis ortu ab l'estan*", la qual cosa palesa una clara diferenciació entre els termes llacuna i estan.

D'aquesta compra-venda hi ha una versió anterior, òbviament invalidada, datada dotze dies abans, concretament el 8 de desembre de 1457. Igualment, la peça de terra consta situada en el lloc dit "*la lacuna propter le stan*"⁶.

Un topònim més, però que obliga a plantejar què s'entenia antigament per llacuna a les nostres contrades.

Reembres, núm. 1. Any 1993. Pàgs. 19-20.

Notes

- ¹ Baucells i Reig, Josep: *L'església de Sant Antoni, centre polaritzador de la personalitat històrica de Vilanova*. Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer. Vilanova i la Geltrú, 1991. Pàg. 17. El document es troba a l'Arxiu Diocesà de Barcelona. Dotaliarum, vol. 3, F. 65v-71.
- ² Aquest document, malgrat que cita vuit peces de terra situades en el lloc anomenat La Llacuna (sic.) i que ofereix les afrontacions de les mateixes, no permet determinar amb un mínim de garanties on era el lloc anomenat La Llacuna. El que sí permet és identificar aquest *loco vocato la Lacuna* amb el de la carta-pobla, puix estava en el terme de Cubelles i tocant al mar (tres peces de terra afrontaven *cum litore maris* i una altra estava al costat del camí *quo itur ad mare*). Aquestes peces de terra eren majoritàriament horts, que afrontaven amb altres horts o peces de terra, tots molt a tocar i comunicats per camins estrets; només un hort llindava amb un camí públic. Val a dir que aquest document no ofereix cap indicatiu de nucli de població sinó més aviat d'una extensió de cultius.
- ³ Avinyó Andreu, Joan: *Història de Cubelles*. 3a. edició, molt ampliada. Ajuntament de Cubelles. Cubelles 1973. Pàg. 79.
Història de Cubelles d'Avinyó Andreu es publicà per primera vegada al *Diario de Villanueva* durant els anys 1919-1920. La segona edició data dels anys 1959-1960 i fou publicada en ciclostil i repartida en fascicles mensuals dins de la revista *La veu de Santa Maria*.
- ⁴ Virella i Bloda, Albert: *Vilanova i la Geltrú. Imatges de la ciutat i de la comarca*. Joan Rius i Vila, editor. Vilanova i la Geltrú, 1949. Pàg. 127.
Virella i Bloda, Albert: *Vilanova i la Geltrú, del mil·lenari de Cubelles al setè centenari de la carta-pobla de Vilanova*. Editorial Selecta. Barcelona, 1974. Pàg. 153/155.
- ⁵ Font i Rius, Josep M.: *Cartas de población y franquicia de Cataluña*. Consejo Superior de Investigaciones científicas. Instituto Jerónimo Zurita. Escuela de Estudios Medievales. Madrid-Barcelona, 1969. T. I. Pàg. 487/489, doc. núm. 327.
Font i Rius, Josep Maria.: *La fundació de Vilanova i el seu règim jurídic inicial*. Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Balaguer. Vilanova i la Geltrú, 1978. Pàg. 5.
- ⁶ Arxiu de la Parròquia de Santa Maria de la Geltrú, Manual IV, pàg. 226. Tots dos documents es troben a la mateixa pàgina.